

**AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I
POŠTANSKU DJELATNOST**

PROGRAM RADA ZA 2013. GODINU

Podgorica, septembar 2012. godine

SADRŽAJ

I	Uvod	4
II	Programske aktivnosti.....	8
II-1.	Normativni dio	11
	A. Propisi i akta koje donosi Agencija	11
	B. Propisi i akta koje donosi Ministarstvo	19
	C. Propisi i akta koje donosi Vlada Crne Gore	24
II-2.	Tekuće aktivnosti	25
II-3.	Analiza relevantnih tržišta elektronskih komunikacionih usluga i praćenje implementacije regulatornih obaveza	27
II-4.	Regulacija maloprodajnih cijena usluga fiksne telefonije	27
II-5.	Model računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva operatora javnih elektronskih komunikacionih usluga.....	28
II-6.	Metodologija vođenja odvojenog računovodstva operatora univerzalne poštanske uluge.....	28
II-7.	Univerzalni servis	28
II- 8.	Prenosivost brojeva	29
II- 9.	Međunarodna koordinacija radio-frekvencija.....	29
II-10.	Studija o najmjeni opsega 790-862 MHz (Digitalna dividenda).....	30
II-11.	Studija o uspostavljanju nacionalne tečke razmjene internet saobraćaja u Crnoj Gori.....	31
II-12.	Istraživanje o upotrebi informaciono komunikacionih tehnologija u Crnoj Gori.....	31
II-13.	Edukacija korisnika elektronskih komunikacionih usluga.....	31
II-14.	Alat za pomoć korisnicima prilikom izbora elektronskih komunikacionih usluga (kalkulator cijena).....	32
II-15.	Sistem za prikupljanje i obradu podataka o tržištu elektronskih komunikacionih usluga i tržištu poštanskih usluga.....	32
II-16.	Sistem za mjerenje brzine pristupa internetu.....	32
II-17.	Baza podataka elektronske komunikacione infrastrukture.....	33
II-18.	Izrada planova, izvještaja i informacija vezanih za tržište elektronskih komunikacija i tržište poštanske djelatnosti.....	33
	A. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na godišnjem nivou ..	33
	B. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na polugodišnjem nivou.....	36
	C. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na kvartalnom nivou..	37
	D. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na mjesečnom nivou ..	38
	E. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju po potrebi	39

II-19. Saradnja sa nadležnim državnim organima i drugim institucijama, operatorima elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima, regulatornim tijelima drugih država i međunarodnim organizacijama u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskog saobraćaja.....	39
II-20. Materijalno-tehničko i kadrovsko osposobljavanje	43
III Izvršenje programa	44

I UVOD

Polazne osnove za izradu Programa rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost predstavljaju: Zakon o elektronskim komunikacijama ("Službeni list Crne Gore", broj 50/08, 70/09, 49/10, 32/11 i 40/11), Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu ("Službeni list Crne Gore" broj 53/09), Zakon o elektronskim medijima ("Službeni list Crne Gore" broj 46/10), Zakon o digitalnoj radio-difuziji ("Službeni list Crne Gore" broj 34/11 i 31/12) i Zakon o poštanskim uslugama („Službeni list Crne Gore“, broj 57/11).

Prilikom izrade Programa rada za 2013 godinu u obzir je uzet i nacrt Zakona o elektronskim komunikacija koje je pripremlilo Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, a čije je donošenje planirano u drugoj polovini 2012 godine.

Zakon o elektronskim komunikacijama u članu 8 stav 1 tačka 24 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu članu 12 propisuju pravni osnov za izradu Programa rada Agencije.

Zakonom o elektronskim komunikacijama Agencija je nadležna da: priprema stručne osnove za izradu regulatornih akata koje donosi Ministarstvo u skladu sa ovim zakonom; usvaja procedure i norme za primjenu zakona i pozakonskih akata; priprema stručne osnove za izradu propisa koje donosi Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom; priprema stručne osnove za izradu Plana namjene radio-frekvencija, koji donosi Vlada i kontroliše njegovu primjenu; donosi Planove adresiranja i Planove numeracije i kontroliše njihovu primjenu; donosi Plan raspodjele radio-frekvencija i kontroliše njegovu primjenu; vrši stalni monitoring radio-frekvencijskog spektra; vrši koordinaciju korišćenja radio-frekvencija sa administracijama susjednih država; podstiče racionalno korišćenje infrastrukture elektronskih komunikacija; rješava pitanja i prigovore, razmatra inicijative i donosi procedure i norme iz domena zaštite interesa i prava korisnika usluga; sprovodi postupke javnih tendera i na nediskriminatornim osnovama vrši dodjelu korišćenja ograničenih resursa (radio-frekvencija, numeracije i adresa), operatorima elektronskih komunikacionih mreža i pružaocima elektronskih komunikacionih usluga; izdaje odobrenja za frekvencije, numeraciju i adrese; vodi registre u skladu sa ovim zakonom; određuje, uz saglasnost Vlade, visinu naknada koje Agenciji plaćaju operatori elektronskih komunikacionih mreža i pružaoci usluga, na osnovu stvarnih troškova Agencije i utvrđenih kriterijuma propisanih od strane Ministarstva; rješava sporove između subjekata na tržištu elektronskih komunikacija, saradujući sa institucijama nadležnim za zaštitu konkurencije i zaštitu korisnika; sprovodi zakonom propisanu proceduru za određivanje operatora Univerzalnog servisa, prati razvoj Univerzalnog servisa, administrira i rukovodi prikupljanjem naknada od drugih operatora po tom osnovu; uređuje i redovno

ažurira elektronsku bazu podataka u sektoru elektronskih komunikacija, omogućavajući pristup svim informacijama koje nemaju regulatorna ograničenja u pogledu tajnosti; vrši nadzor tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preduzima preventivne mjere za sprječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora; vrši nadzor nad radom operatora u sektoru elektronskih komunikacija, u smislu usklađenosti sa zakonom, podzakonskim aktima i važećim tehničkim propisima i standardima; nadzire ispunjavanje obaveza propisanih operatorima elektronskih komunikacionih mreža i/ili elektronskih komunikacionih usluga, u slučaju vanrednih okolnosti; razvija saradnju sa regulatornim tijelima drugih zemalja, a u okviru svojih nadležnosti, uz saglasnost Ministarstva, obavlja i druge aktivnosti u međunarodnim organizacijama iz oblasti elektronskih komunikacija; ispituje tržište i javno mnjenje i sprovodi otvorene konsultacione postupke, omogućavajući svim zainteresovanim stranama da daju primjedbe i komentare u vezi sa inicijativama, mjerama, odlukama i aktima koje priprema, predlaže ili donosi; organizuje stručna savjetovanja po pojedinim pitanjima iz oblasti elektronskih komunikacija; priprema i dostavlja Skupštini Crne Gore na razmatranje i usvajanje program rada i finansijski plan za narednu godinu; priprema i dostavlja Skupštini Crne Gore godišnji izvještaj sa osnovnim pokazateljima o dinamici razvoja tržišta elektronskih komunikacija za prethodnu godinu, uključujući i finansijski izvještaj; utvrđuje uslove za izgradnju pretplatničkih komunikacionih kablova, kablova za kablovsku distribuciju i/ili zajedničkog antenskog sistema, određuje uslove za aktivnosti u zoni telekomunikacionih objekata, izmještanje i zaštitu postojećih javnih komunikacionih mreža i izgradnju u pojasu saobraćajnica, obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

Zakonom o poštanskim uslugama se uređuju uslovi i način obavljanja univerzalne poštanske usluge i drugih poštanskih usluga, ovlašćenja regulatornog organa za poštansku djelatnost, kao i druga pitanja u vezi sa poštanskom djelatnošću. Nadležnosti Agencije po ovom zakonu su: izdavanje i oduzimanje posebne licence i licence za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga, vršenje izmjene posebne licence i licence za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga po službenoj dužnosti, u slučajevima i na način kako je to Zakonom predviđeno, izdavanje izvoda iz registra operatorima komercijalne poštanske usluge, brisanje komercijalnog poštanskog operatora iz registra u slučajevima koji su predviđeni Zakonom, vodjenje registara poštanskih operatora i objavljivanje izvoda iz registra na internet stranici Agencije, vršenje izbora operatora univerzalne poštanske usluge, na osnovu javnog poziva, verifikovanje obračuna neto troškova univerzalne poštanske usluge, obezbjeđivanje nedostajućih sredstva za pokriće gubitaka za obavljanje univerzalne poštanske usluge, ukoliko se pomenuta sredstva ne mogu obezbijediti iz prihoda ostvarenih pružanjem univerzalne poštanske usluge, utvrđivanje ispunjenosti uslova za dobijanje posebne licence i licence za obavljanje poštanskih usluga, davanje saglasnosti na opšte uslove za obavljanje poštanskih usluga poštanskih

operatora, davanje saglasnosti na uslove i cijene pristupa mreži univerzalnog poštanskog operatora, davanje saglasnosti na godišnju naknadu na ime učešća u troškovima za održavanje poštanske mreže, davanje saglasnosti na ugovor o pristupu mreži između univerzalnog poštanskog operatora i drugih operatora, rješavanje sporova između operatora u vezi sa pristupom mreži univerzalnog poštanskog operatora, odlučivanje po prigovorima korisnika poštanskih usluga, utvrđivanje kriterijuma za određivanje cijena univerzalne poštanske usluge, pripremanje stručnih osnova za izradu propisa koje donosi Ministarstvo, utvrđivanje cijena rezervisanih poštanskih usluga, utvrđivanje načina vođenja računovodstva i obračuna neto troškova univerzalnog poštanskog operatora, vršenje stručnog nadzora nad radom poštanskih operatora, davanje stručnih mišljenja za primjenu ovog Zakona, saradnja sa organima i tijelima Svjetskog poštanskog saveza i Evropske Unije, saradnja sa regulatornim organima država članica Evropske Unije i drugih država, učešće u radu upravnih i radnih tijela nadležnih evropskih i međunarodnih organizacija i institucija na području poštanskih usluga, praćenje primjene cijena poštanskih usluga, praćenje stanja i razvoja tržišta poštanskih usluga i preduzimanje mjera za obezbjeđivanje konkurentnosti na tržištu poštanskih usluga.

Shodno odredbama Zakona o elektronskim medijima, Agencija je obavezna da na zahtjev Agencije za elektronske medije, prije raspisivanja javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje, u slučaju kada pravno ili fizičko lice namjerava da emituje program posredstvom frekvencija koje su Planom namjene radio-frekvencija predviđene za analognu radio-difuziju, ili u slučaju kada namjerava da ostavri pravo pristupa multipleksu za digitalnu zemaljsku radio-difuziju, dostavi podatke o raspoloživosti tih frekvencija ili slobodnih resursa unutar multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije.

Shodno odredbama Zakona o digitalnoj radio-difuziji, Agencija zajedno sa organima državne uprave nadležnim za poslove elektronskih komunikacija i poslove elektronskih medija i regulatornim organom za elektronske medije, vrši nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuje oblast elektronskih komunikacija i oblast elektronskih medija.

Shodno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu, Agencija je obavezna da, najkasnije do 30. 09. 2012. godine dostavi Ministarstvu finansija i Skupštini Crne Gore Predlog Finansijskog plana sa Planom rada za narednu godinu, i akt o određivanju predstavnika Agencije koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

Agencija ima svojstvo pravnog lica koja vrši javna ovlašćenja u skladu sa zakonom, i funkcionalno je nezavisna od pravnih i fizičkih lica koja obezbjeđuju elektronske

komunikacione mreže, opremu ili usluge. Unutrašnja organizacija, nadležnosti i djelokrug poslova organa i stručnih službi Agencije, donošenje opštih akata i druga pitanja koja su od značaja za poslove Agencije bliže se uređuju Statutom Agencije.

II PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Imajući u vidu nadležnosti Agencije propisane odredbama člana 8 Zakona o elektronskim komunikacijama, odnosno člana 65 Zakona o poštanskim uslugama, člana 99 Zakona o elektronskim medijima i člana 14 Zakona o digitalnoj radio-difuziji, a uzimajući u obzir i planirano donošenje novog Zakona o elektronskim komunikacijama programske aktivnosti Agencije u 2013. godini će prevashodno biti usmjerene na:

1. Dalje normativno uređenje oblasti elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti, davanje predloga za izmjene i dopunu postojećih normativnih akata i donošenje novih od strane nadležnih organa (Agencija, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacija i Vlada Crne Gore).
2. Izvršavanje tekućih aktivnosti utvrđenih zakonima, podzakonskim aktima i drugim dokumentima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti (registracija operatora mreža i servisa, dodjela numeričkih resursa, dodjela radio-frekvencija, kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra, nadzor nad radom operatora elektronskih komunikacionih usluga, kontrola kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga, praćenje zajedničkog korišćenja elektronske komunikacione infrastrukture, utvrđivanje uslova za izgradnju pretplatničkih komunikacionih kablova, kablova za kablovsku distribuciju i/ili zajedničkog antenskog sistema, određivanje uslova za aktivnosti u zoni telekomunikacionih objekata, izmještanje i zaštitu postojećih javnih komunikacionih mreža i izgradnju u pojasu saobraćajnica, davanje mišljenja na prostorno planska dokumenta, rješavanje sporova između operatora i operatora i korisnika usluga, zaštita interesa i prava korisnika, licenciranje operatora poštanskih usluga i dr).
3. Postupak analize relevantnih tržišta elektronskih komunikacionih usluga i praćenje implementacije regulatornih obaveza i to:
  - Praćenje implementacije regulatornih obaveza, od strane operatora koji imaju značajnu tržišnu snagu na relevantnim tržištima, propisanih nakon sprovedenih analiza pet dodatnih relevantnih tržišta, shodno Odluci o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti testa tri kriterijuma ("Službeni list Crne Gore" broj 19/11),
  - Postupak sprovođenja drugog kruga analiza sedam relevantnih tržišta shodno Odluci o relevantnim tržištima usluga i relevantnom geografskom tržištu („Sl.list Crne Gore“,br. 29/09).

- Postupak sprovođenja analize dva dodatna relevantna tržišta, na kojima je prethodno potrebno provjeriti ispunjenost uslova testa tri kriterijuma kojim se dokazuje opravdanost ex ante regulacije relevantnih tržišta.
4. Regulaciju maloprodajnih cijena usluga fiksne telefonije na kojima je u sprovedenim analizama relevantnih maloprodajnih tržišta Crnogorski Telekom A.D određen kao operator sa značajnom tržišnom snagom.
  5. Izradu i implementaciji modela računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva operatora javnih elektronskih komunikacionih mreža i to:
    - Implementaciju modela računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva un fiksnoj mreži od strane Crnogorskog Telekom-a, kao operatora kojem su analizama propisane obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija i obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva.
    - Nadzor nad implementacijom Projekta računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva od strane operatora mobilnih javnih usluga koji imaju status operatora za značajnom tržišnom snagom na relevantnom veleprodajnom tržištu terminacije poziva u individualnim javnim mobilnim mrežama i na relevantnom veleprodajnom tržištu pristupa i originacije poziva iz javnim mobilnih mreža.
  6. Izradu metodologije vođenja odvojenog računovodstva operatora univerzalne poštanske uluge.
  7. Praćenje razvoja i implementacije Univerzalnog servisa u oblasti elektronskih komunikacija od strane izabranih operatora univerzalnog servisa, praćenje finansiranja univerzalnog servisa, kao i praćenje razvoja univerzalnog poštanskog servisa uz primjenu mehanizama za finansiranje njegove realizacije.
  8. Praćenje pružanja usluge prenosa brojeva od strane administratora baze prenesenih brojeva i operatora elektronskih komunikacionih usluga.
  9. Međunarodnu koordinaciju radio frekvencija u cilju postizanja priznanja kroz upis istih u međunarodne planove frekvencija za analognu i digitalnu radio-difuziju, u skladu sa Sporazumima Ženeva 06 za televiziju, Ženeva 84 za FM radio, Ženeva 75 za radio-difuznu službu na srednjim talasima, Dodacima 30, 30A i 30B Pravilnika o radio-komunikacijama za radio-difuznu satelitsku službu i fiksnu satelitsku službu kao i drugim međunarodnim sporazumima.

10. Izradu studije o namjeni opsega 790-862 MHz koja će na utemeljen i objektivan način dati odgovor na pitanje da li je interes Crne Gore i njenih građana razvoj IMT sistema u ovom opsegu ili njegovo zadržavanje za potrebe radio-difuzije.
11. Izradu studije o uspostavljanju nacionalne tačke razmjene internet saobraćaja (IXP) u Crnoj Gori, koja treba da razmotri mogućnost organizacije nacionalne tečke razmjene internet saobraćaja u Crnoj Gori, da li bi se njenom organizacijom pospješio razvoj interneta u Crnoj Gori, snizile cijene usluga, rasteretili linkovi za globalni pristup internetu, poboljšao kvalitet usluge pristupa internetu i sigurnost komunikacije. Studija treba da predloži idejno rješenje organizacije IXPa u Crnoj Gori i sagleda troškove njenog uspostavljanja.
12. Istraživanje o upotrebi informaciono komunikacionih tehnologija u Crnoj Gori.
13. Pripremu i distribuciju edukativnog materijala za korisnike elektronskih komunikacionih usluga.
14. Razvoj i implementaciju alata za pomoć korisnicima prilikom izbora elektronskih komunikacionih usluga (kalkulator cijena).
15. Razvoj i implementaciju sistema za prikupljanje i obradu podataka o tržištu elektronskih komunikacionih usluga i tržištu poštanskih usluga.
16. Razvoj i implementaciju sistema za mjerenje brzine pristupa internetu.
17. Razvoj georeferencirane baze podataka elektronske komunikacione infrastrukture.
18. Izradu planova, izvještaja i informacija vezanih za tržište elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.
19. Saradnju sa nadležnim državnim organima i institucijama, operatorima elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima, regulatornim tijelima drugih država, te međunarodnim organizacijama u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskog saobraćaja.
20. Materijalno-tehničko i kadrovsko osposobljavanje

Pored navedenog, Agenciji predstoji obavljanje i drugih poslova utvrđenih zakonima i drugim aktima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.

Kod realizacije Programa rada naročito će se voditi računa o Ekonomskoj politici Vlade u 2013. godini kada su u pitanju navedene oblasti.

II – 1.   **NORMATIVNI DIO**

Prelaznim i završnim odredbama nacрта Zakona o elektronskim komunikacijama definisano je da će se postojeći propisi usaglasiti sa ovim zakonom. Na osnovu te odredbe potrebno je planirati da se u 2013. godini donesu slijedeća akta:

A.   Propisi i akta koje donosi Agencija

1. Statut Agencije

Obrazloženje: Statutom Agencije bliže se uređuje unutrašnja organizacija, nadležnosti i djelokrug poslova organa i stručnih službi Agencije, donošenje opštih akata i druga pitanja koja su od značaja za poslove Agencije, utvrđene ovim zakonom i zakonom koji uređuje oblast poštanske djelatnosti.

Rok: Dva mjeseca od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

2. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra operatora, registra dodijeljenih radio – frekvencija, registra dodijeljenih brojeva i adresa i registar elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme

Obrazloženje: Agencija vodi registre: operatora, dodijeljenih radio-frekvencija, dodijeljenih brojeva i adresa i elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme. Agencija svojim aktom bliže uređuje sadržaj i način vođenja registara.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

3. Odluka (Pravilnik) o uslovima za ostvarivanje javnog pristupa podacima koje je Agencija prikupila od operatora

Obrazloženje: Operator je dužan da Agenciji, na njen pisani zahtjev, dostavi sve podatke kojima raspolaže, uključujući i finansijske, kao i podatke koji se odnose na razvoj mreže ili usluga koji bi mogli imati uticaj na njegove veleprodajne usluge. Agencija objavljuje uslove pod kojima se može ostvariti javni pristup podacima koji su prikupljeni u skladu sa ovim članom i procedure za ostvarivanje takvog pristupa, u skladu sa posebnim propisima kojim se uređuje slobodan pristup informacijama.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

4. Uputstvo o postupku vođenja javnih konsultacija

Obrazloženje: Agencija sprovodi javne konsultacije kod donošenja akata iz svoje nadležnosti, koji mogu imati značajan uticaj na tržišta elektronskih komunikacija i poštanskih usluga. Agencija svojim aktom bliže uređuje postupak vođenja javnih konsultacija

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

5. Pravilnici o tehničkim, upotrebним i drugim uslovima za planiranje, izgradnju i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme

Образлоženje: Agencija propisuje tehničke, upotrebne i druge uslove za planiranje, izgradnju i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

6. Pravilnik o tehničkim i drugim uslovima za projektovanje, izgradnju i korišćenje elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme u objektima

Образлоženje: Prilikom izgradnje stambenih i poslovnih objekata mora se izgraditi elektronska komunikaciona mreža, elektronska komunikaciona infrastruktura, povezanu opremu i odgovarajuće priključke na javne elektronske komunikacione mreže, koji su potrebni isključivo za taj objekat. Agencija bliže propisuje tehničke i druge uslove za projektovanje, izgradnju i korišćenje elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme u objektima.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

7. Odluka o obliku i sadržaju obrasca prijave koja se podnosi prije početka, prestanka ili izmjene režima korišćenja javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga

Образлоženje: Pravno ili fizičko lice prije početka, odnosno operator prije prestanka ili izmjene režima korišćenja javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga, dužno je da Agenciji podnese prijavu u pisanoj formi. Agencija bliže propisuje oblik i sadržaj obrasca ove prijave.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

8. Odluka o obliku i sadržaju obrasca potvrde o upisu u registar operatora

Образлоženje: Pravno ili fizičko lice prije početka, odnosno operator prije prestanka ili izmjene režima korišćenja javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga, dužno je da Agenciji podnese prijavu u pisanoj formi. Agencija je dužna da, u roku od sedam dana od dana prijema prijave sa svim potrebnim podacima i dokazima upiše operatora u registar operatora ili izvrši izmjenu ili brisanje u registar i izda mu potvrdu o upisu. Agencija bliže propisuje oblik i sadržaj obrasca ove potvrde.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

9. Pravilnik o vrsti i načinu dostavljanja podataka o kapacitetima elektronske komunikacione infrastrukture koja je od interesa za zajedničko korišćenje

Образлоženje: Operatori su u cilju uspostavljanja detaljne evidencije, dužni dostaviti Agenciji podatke o vrsti, raspoloživosti i geografskoj lokaciji elektronske

komunikacione infrastrukture i povezane opreme koja može biti od interesa za zajedničko korišćenje, kao i iste ažurirati najmanje jednom u tri mjeseca. Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama je definisano da Agencija propisuje vrstu i način dostavljanja podataka ovih podataka.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

10. Pravilnik o pristupu i interkonekciji

Obrazloženje: Operator ima pravo, a na zahtjev drugog operatora i obavezu, da pregovara o pristupu i interkonekciji svojih mreža u svrhu pružanja javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga i obezbjeđivanja njihove interoperabilnosti. Agencija bliže propisuje uslove za ostvarivanje pristupa i/ili interkonekcije, kao i uslove pod kojima operator može ograničiti pristup i/ili interkonekciju.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

11. Pravilnik o kriterijumu ocjene razumnosti zahtjeva korisnika za priključenje na javnu elektronsku komunikacionu mrežu

Obrazloženje: Usluge Univerzalnog servisa, pored ostalog, odnose se na ispunjavanje svakog razumnog zahtjeva korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji, kao i mogućnost korišćenja javnih telefonskih govornica ili drugih javno dostupnih pristupnih tačaka za javnu govornu usluga u skladu sa razumnim zahtjevima i potrebama krajnjih korisnika, u pogledu geografske pokrivenosti i kvaliteta usluge. Agencija utvrđuje kriterijume za ocjenu razumnosti zahtjeva korisnika.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

12. Pravilnik o sprovođenju javnog konkursa i uslovima za određivanje operatora Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Agencija rješenjem određuje jednog ili više operatora Univerzalnog servisa, tako da pružanje Univerzalnog servisa bude obezbijeđeno na cijeloj teritoriji Crne Gore. Operatora Univerzalnog servisa Agencija određuje na osnovu javnog konkursa. Postupak javnog konkursa i uslove za određivanje operatora Univerzalnog servisa propisuje Agencija.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

13. Pravilnik o načinu procjene pristupačnosti cijena usluga Univerzalnog servisa za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom

Obrazloženje: Operator Univerzalnog servisa dužan je ponuditi cjenovne opcije ili pakete, za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom. Agencija prati razvoj i visinu cijena usluga iz skupa Univerzalnog servisa. Agencija određuje način

procjene pristupačnosti cijena usluga i posebnih paketa za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

14. Pravilnik o cijenama usluga Univerzalnog servisa za korisnike sa niskim primanjima i korisnike sa invaliditetom

Obrazloženje: Operator Univerzalnog servisa dužan je ponuditi cjenovne opcije ili pakete, za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom. Agencija prati razvoj i visinu cijena usluga iz skupa Univerzalnog servisa i ako utvrdi da su cijene za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom previsoke, zahtijevaće od operatora Univerzalnog servisa da ponudi posebne cijene ili posebne pakete za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom, pod povoljnijim uslovima.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

15. Pravilnik o metodologiji proračuna neto troška pružanja, visini i načinu plaćanja naknade za finansiranje Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Operator Univerzalnog servisa ima obavezu da troškove proistekle iz pružanja Univerzalnog servisa evidentira i vodi odvojeno od troškova ostalih usluga. Operator Univerzalnog servisa ima pravo na naknadu neto troška, ukoliko mu pružanje Univerzalnog servisa predstavlja nepravedan teret i prouzrokuje neto trošak. Metodologiju proračuna neto troškova propisuje Agencija.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

16. Planovi raspodjele radio-frekvencija

Obrazloženje: Agencija donosi planove raspodjele radio-frekvencija i kontroliše njihovu primjenu. Planom raspodjele radio-frekvencija iz određenog opsega utvrđuje se podjela opsega na radio-frekvencijske kanale, bliži uslovi, način korišćenja i način dodjele radio-frekvencija, po jednoj ili više određenih radiokomunikacionih službi, saglasno Planu namjene radio-frekvencijskog spektra. Planove raspodjele radio-frekvencija donosi Agencija, vodeći računa o potrebama i zahtjevima korisnika, po sprovedenom postupku javnih konsultacija.

S obzirom da je nacrtom novog Zakona o elektronskim komunikacijama predviđena znatno drugačija sadržina planova raspodjele radio-frekvencija iz pojedinačnih opsega, Agencija će tokom 2013. godine donijeti odgovarajuće planove za sve opsege iz kojih se radio-frekvencije odobravaju na ekskluzivnoj osnovi na čitavoj teritoriji Crne Gore. Tu između ostalog spadaju: Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 410-430 MHz za PMR/PAMR sisteme (ranije donešen), Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 790-862 MHz za IMT sisteme, Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 880-915/925-960 MHz i 1710-1785/1805-1880 MHz za GSM/DCS1800 i IMT sisteme, Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 1900-1920/2010-2025/2110-2170 MHz za IMT sisteme, Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 2500-2690 MHz za IMT sisteme, Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 3410-3600 MHz za BWA

sisteme (ranije donešen), Plan raspodjele radio-frekvencija iz opsega 3600-3800 MHz za BWA sisteme(ranije donešen)...

Tokom 2013. godine sprovodiće se ažuranje planova raspodjele za radio-difuznu službu, pri tome vodeći računa o efikasnoj upotrebi radio-frekvencijskih resursa, a naročito vodeći računa o trendu prelaska sa analognih na digitalne radio-difuzne sisteme.

Rok: I-IV kvartal

17. Pravilnik o bližim uslovima i načinu prijavljivanja korišćenja radio-frekvencija koje se mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija

Obrazloženje: Ministarstvo propisuje koje se radio-frekvencije i pod kojim uslovima mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, kao i radio-frekvencije čije se korišćenje mora prijaviti Agenciji. Agencija propisuje bliže uslove i način prijavljivanja korišćenja radio-frekvencija koje se mogu koristiti bez odobrenja.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama, ukoliko u tom roku Ministarstvo donese odgovarajući pravilnik o radio-frekvencijama i uslovima pod kojim se radio-frekvencije mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija.

18. Pravilnik o sadržini zahtjeva za izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija i tehničkog rješenja korišćenja radio-frekvencija

Obrazloženje: Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija izdaje se na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija. Uz zahtjev podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi i tehničko rješenje korišćenja radio-frekvencija. Sadržinu zahtjeva i tehničkog rješenja propisuje Agencija posebnim aktom.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

19. Odluka o visini jednokratne naknade za obradu zahtjeva za izdavanje, izmjenu ili dopunu odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, brojeva i/ili adresa

Obrazloženje: Prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje, izmjenu ili dopunu odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, brojeva i/ili adresa, podnosilac je dužan da Agenciji plati jednokratnu naknadu za obradu zahtjeva, koja odgovara stvarnim troškovima obrade zahtjeva, čiju visinu utvrđuje Agencija.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

20. Pravilnik o amaterskim radiokomunikacijama

Obrazloženje: Način korišćenja radio-frekvencija koje su Planom namjene radio-frekvencijskog spektra namijenjene amaterskoj radiokomunikacionoj službi, klase radio-amatera, polaganje radio-amaterskog ispita, tehničke i druge uslove za

upotrebu radio-amaterskih stanica, utvrđuje Agencija posebnim propisom.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

21. Pravilnik o tehničko-eksploativnim uslovima pod kojima se mogu koristiti radio-difuzne stanice za frekvencijski modulisane emisije

Obrazloženje: Pravilnikom utvrđuju se tehničke karakteristike radio stanica za emitovanje zvučnog radio-difuznog programa u VHF opsegu 87,5-108 MHz, s frekvencijskom modulacijom i propisuju norme za nesmetan rad, prenos tog programa do krajnjeg korisnika kao i efikasno korišćenje radio-frekvencijskog spektra.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

22. Pravilnik o tehničko-eksploativnim uslovima pod kojima se mogu koristiti radio-difuzne stanice za emitovanje televizijskog programa u frekvencijskim opsezima VHF I i III i UHF IV i V

Obrazloženje: Pravilnikom se utvrđuju vrste emisija i tehničke karakteristike radio-stanica za emitovanje televizijskog programa u frekvencijskih opsezima VHF I i III (47-68 MHz i 174-230 MHz) i UHF IV i V (470-862 MHz) posredstvom analognih predajnika i pretvarača za ove emisije, radi obezbjeđenja nesmetanog prijema emisijama televizije, drugim radio-službama i efikasnog korišćenja radio-frekvencijskog spektra.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

23. Pravilnik o uslovima za interoperabilnost digitalne televizijske korisničke opreme

Obrazloženje: Pravilnikom se propisuju uslovi koji moraju biti ispunjeni radi postizanja interoperabilnosti digitalne televizijske korisničke opreme.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

24. Odluka o uslovima korišćenja radio-frekvencija iz opsega 1710-1785/1805-1880 MHz za pružanje MCA usluga

Obrazloženje: Odlukom se dozvoljava korišćenje i definišu tehnički uslovi za korišćenje radio-frekvencija iz opsega 1710-1785/1805-1880 MHz za pružanje mobilnih komunikacionih usluga u kabinama vazduhoplova (*Mobile Communications services on-board Aircraft* - MCA usluge) koji prelijeću teritoriju Crne Gore na visinama iznad 3000 m. Odluka je u potrebno usaglasiti sa odgovarajućim ECC dokumentima.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

25. Plan numeracije

Obrazloženje: Planom numeracije se utvrđuje: vrsta, dužina, struktura, namjena i način korišćenja brojeva za pristup javnim elektronskim komunikacionim mrežama i javnim elektronskim komunikacionim uslugama. Plan numeracije treba da obezbijedi efikasno struktuiranje i korišćenje brojeva, jednake uslove dodjele i korišćenja odgovarajućih brojeva u javnim elektronskim komunikacionim mrežama i javnim elektronskim komunikacionim uslugama, odnosno zadovoljenje potreba operatora i korisnika javnih elektronskih komunikacionih usluga. Plan numeracije donosi Agencija.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

26. Plan adresiranja

Obrazloženje: Plan adresiranja sadrži: definicije i strukturu kodova međunarodnih signalizacionih tačaka, kodova nacionalnih signalizacionih tačaka, kodova mobilnih mreža, identifikacioni kod mreže za prenos podataka i način upravljanja. Plan adresiranja treba da obezbijedi efikasno struktuiranje i korišćenje adresa, jednake uslove dodjele i korišćenja odgovarajućih adresa u javnim elektronskim komunikacionim mrežama i javnim elektronskim komunikacionim uslugama, odnosno zadovoljenje potreba operatora i korisnika javnih elektronskih komunikacionih usluga. Plan adresiranja donosi Agencija.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

27. Odluka o formi i sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za korišćenje brojeva i/ili adresa

Obrazloženje: Odobrenje za korišćenje brojeva i/ili adresa izdaje se na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za korišćenje brojeva i/ili adresa. Formu zahtjeva propisuje Agencija.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

28. Pravilnik o prenosivosti brojeva

Obrazloženje: Operatori javno dostupnih telefonskih usluga su dužni da svojim pretplatnicima, na njihov zahtjev, omoguće da prilikom promjene operatora zadrže dodijeljene brojeve iz Plana numeracije. Agencija bliže reguliše pitanja u vezi sa prenosivošću brojeva, kao i međusobne odnose operatora u postupku prenosa.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

29. Odluka o utvrđivanju visine jednokratne naknade za uslugu prenosivosti broja i načinu raspodjele

Obrazloženje: Operatori javno dostupnih telefonskih usluga su dužni da svojim pretplatnicima, na njihov zahtjev, omoguće da prilikom promjene operatora zadrže

dodijeljene brojeve iz Plana numeracije. Pretplatnik koji prenosi broj plaća jednokratnu naknadu za prenos broja operatoru u čiju se mrežu broj prenosi. Agencija određuje maksimalni iznos ove jednokratne naknade, za prenos broja koju plaća pretplatnik, kao i način podjele te naknade između operatora

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

30. Pravilnik/ci o uslovima reklamiranja, kvalitetu, cijenama, načinu obračuna i naplate elektronske komunikacione usluge (naziv usluge)

Obrazloženje: Korisnici javnih elektronskih komunikacionih usluga imaju prava garantovana Zakonom o elektronskim komunikacijama, kao i prava koja proističu iz drugih zakona koji uređuju oblast zaštite potrošača, ako Zakonom o elektronskim komunikacijama nije drugačije propisano. Agencija može, u cilju povećanja stepena zaštite korisnika, oblast u kojoj utvrdi pojačano narušavanje prava korisnika bliže urediti, naročito u pogledu reklamiranja, kvaliteta, cijena, načina obračuna i naplate usluga.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

31. Pravilnik o načinu objave informacija o cijenama, načinu tarifiranja i opštim uslovima pružanja usluga

Obrazloženje: Operator elektronske komunikacione usluge pruža pod utvrđenim uslovima i cijenama. Da bi se učinile dostupnim javnosti informacije o važećim cijenama, načinu tarifiranja, kao i opšti uslovi pružanja svojih usluga operator je dužan da preduzima odgovarajuće mjere. Agencija propisuje način objavljivanja informacija o cijenama, načinu tarifiranja i opštim uslovima pružanja usluga.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

32. Pravilnik o kvalitetu javnih elektronskih komunikacionih usluga

Obrazloženje: Za kvalitet javnih elektronskih komunikacionih usluga odgovorni su operatori koji ih pružaju. Agencija bliže propisuje parametre kvaliteta, način njihovog mjerenja i objavljivanja u skladu sa međunarodnim preporukama i standardima kvaliteta za pojedine usluge ili u slučaju odsustva istih, u skladu sa najboljom praksom i mjerama uobičajenog i tehnološki garantovanog kvaliteta standardne opreme.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

33. Pravilnik (Odluka) o obliku i sadržaju legitimacije nadzornika za elektronske komunikacije

Obrazloženje: Nadzor nad sprovođenjem Zakona o elektronskim komunikacijama, drugih propisa i akata donijetih na osnovu ovog zakona, kao i međunarodnih sporazuma i konvencija čiji je potpisnik Crna Gora, vrše Ministarstvo i Agencija, u skladu sa svojim nadležnostima, utvrđenim Zakonom o elektronskim komunikacijama. Stručni nadzor u oblasti elektronskih komunikacija vrši Agencija,

preko nadzornika za elektronske komunikacije. Nadzornik za elektronske komunikacije prilikom stručnog pregleda, svojstvo organa nadzora dokazuje službenom legitimacijom. Oblik i sadržaj službene legitimacije nadzornika za elektronske komunikacije propisuje Agencija.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

34. Pravilnik o zaštiti na radu

Obrazloženje: Članom 18 i članom 19 Pravilnika o zaradama i naknadama zarada i ostalim pravima i obavezama zaposlenih u Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, utvrđeno je pravo zaposlenih na zaštitu na radu i obaveza pridržavanja propisa o zaštiti na radu. Članom 31 istog Pravilnika propisano je da je „zaposleni dužan pridržavati se mjera zaštite na radu radi zaštite svog života i zdravlja, kao i života i zdravlja ostalih zaposlenih i građana“. Kako je članom 32 ovog Pravilnika propisano da „zaposleni ima pravo i dužnost da se prije raspoređivanja na radno mjesto upozna sa propisanim mjerama zaštite na radu u vezi sa poslom koji treba da obavlja, kao i sa organizovanjem i sprovođenjem zaštite na radu“ neophodno je donošenje ovog propisa, naročito imajući u vidu poslove koji se obavljaju u Odsjeku za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra..

Rok: I kvartal.

B. Propisi i akta koje donosi Ministarstvo

1. Izmjene i dopune Pravilnika o načinu određivanja elemenata elektronskih komunikacionih mreža i pripadajuće infrastrukture, širine zaštitivnih zona i vrste radio koridora, u čijoj zoni nije dopuštena gradnja drugih objekata

Obrazloženje: U blizini elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme ne smiju se izvoditi radovi, graditi novi objekti, saditi sadnice ili preduzimati bilo koje druge aktivnosti koje bi ih mogle oštetiti ili ometati njihov rad, kao ometati prostiranje elektromagnetnih talasa ili uzrokovati smetnje u radio komunikacijama. Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama je definisano da Ministarstvo, uz saglasnost državnog organa nadležnog za poslove uređenja prostora donosi propis kojim se određuju elementi elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, širine zaštitivnih zona i vrste radio koridora, u čijoj zoni nije dopuštena gradnja drugih objekata.

2. Odluka o utvrđivanju brzine pristupa Internetu za uslugu Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Usluge Univerzalnog servisa, pored ostalog, odnose se na ispunjavanje svakog razumnog zahtjeva korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji, što omogućava govornu komunikaciju i prenos podataka brzinom

pogodnom za funkcionalni pristup internetu. Ministarstvo, na prijedlog Agencije, utvrđuje brzinu prenosa primjerenu za funkcionalni pristup Internetu i rok u kojem to treba postići, uzimajući u obzir preovlađujuće tehnologije pristupa, tehnološku i ekonomsku racionalnost i ciljeve strategije sektora elektronskih komunikacija.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

3. Pravilnik o mjerama i povoljnostima za lica sa invaliditetom prilikom korišćenja elektronskih komunikacionih usluga

Obrazloženje: Usluge Univerzalnog servisa, između ostalog, odnose se na posebne mjere i povoljnosti za lica sa invaliditetom, uključujući i pristup hitnim službama, službi za davanje informacija o broju pretplatnika i imeniku pretplatnika, na jednak način kako pristupaju drugi krajnji korisnici, kao i odgovarajući izbor operatora koji su dostupni većini krajnjih korisnika. Vrstu povoljnosti i mjera utvrđuje Ministarstvo, uz saglasnost organa nadležnog za poslove socijalnog staranja.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

4. Pravilnik o kategorijama lica sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom koja pod posebnim uslovima koriste usluge Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Operator Univerzalnog servisa dužan je ponuditi cjenovne opcije ili pakete, za korisnike sa niskim primanjima i lica sa invaliditetom. Ministarstvo, uz saglasnost organa nadležnog za poslove socijalnog staranja, određuje kategorije lica koja spadaju u kategoriju lica sa niskim primanjima, odnosno lica sa invaliditetom

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

5. Pravilnik o kvalitetu usluga Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Operator Univerzalnog servisa dužan je da Agenciji dostavlja informacije o izmjerenim parametrima kvaliteta usluga, kao i da iste objavljuje na svojoj *web* stranici. Ministarstvo, na predlog Agencije utvrđuje: parametre kvaliteta Univerzalnog servisa, njihove granične vrijednosti i metode mjerenja, sadržaj, oblik i način objavljivanja podataka o kvalitetu Univerzalnog servisa.

Rok: Godina od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama

6. Pravilnik o radio-frekvencijama i uslovima pod kojima se te radio-frekvencije mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija

Obrazloženje: Ministarstvo propisuje koje se radio-frekvencije i pod kojim uslovima mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, kao i radio-frekvencije čije se korišćenje mora prijaviti Agenciji. Pravilnik donosi Ministarstvo, a Agencija priprema nacrt.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

7. Pravilnik o metodologiji obračuna visine godišnje naknade za korišćenje radio-frekvencija

Obrazloženje: Ministarstvo propisuje metodologiju obračuna visine naknade za korišćenje radio-frekvencija, koja se iskazuje u bodovima, a koja pomnožena sa novčanom vrijednošću boda daje novčani iznos naknade. Pravilnik donosi Ministarstvo, a Agencija priprema nacrt.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

8. Pravilnik o metodologiji obračuna visine godišnje naknade za korišćenje brojeva i/ili adresa

Obrazloženje: Nosilac odobrenja za korišćenje brojeva i/ili adresa dužan je da plati Agenciji godišnju naknadu za korišćenje brojeva i/ili adresa, koja je namijenjena isključivo za pokrivanje troškova nadzora i upravljanja numeracijom i adresiranjem. Ministarstvo utvrđuje metodologiju obračuna visine naknada za korišćenje brojeva i/ili adresa koja se iskazuje u bodovima, a koja pomnožena sa novčanom vrijednošću boda daje novčani iznos naknade.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

9. Pravilnik o načinu, uslovima i dinamici uvođenja jedinstvenog evropskog telefonskog broja „112“ za pozive u hitnim slučajevima, kao i kvalitet usluge opsluživanja poziva upućenih na taj broj

Obrazloženje: Operatori javnih telefonskih mreža moraju omogućiti korišćenje jedinstvenog evropskog broja „112“ za pozive u hitnim slučajevima. Ministarstvo, u saradnji sa organom nadležnim za poslove zaštite i spašavanja, propisuje način, uslove i dinamiku uvođenja jedinstvenog evropskog broja „112“ za pozive u hitnim slučajevima, kao i kvalitet usluge opsluživanja poziva upućenih na ovaj broj.

Rok: Godina od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

10. Pravilnik o parametrima kvaliteta usluge, graničnim vrijednostima i metodama mjerenja parametara za korišćenje jedinstvenog evropskog broja 112 za pozive u hitnim slučajevima

Obrazloženje: Operatori javnih telefonskih mreža moraju omogućiti korišćenje jedinstvenog evropskog broja „112“ za pozive u hitnim slučajevima. Ministarstvo propisuje parametre kvaliteta za korišćenje ovog broja, njihove granične vrijednosti i metode mjerenja tih parametara.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

11. Pravilnik o kriterijumima tačnosti i pouzdanosti informacije o lokaciji pozivaoca koja se pruža hitnim službama

Obrazloženje: Svi operatori javnih telefonskih mreža, koji korisnicima pružaju uslugu obavljanja nacionalnih poziva ka broju ili brojevima iz Plana numeracije, dužni su da obezbijede da korisnici javnih telefonskih usluga besplatno biraju brojeve hitnih službi. Operatori su dužni da pruže hitnim službama besplatno prikazivanje identifikacije pozivajućeg broja i lokacije pozivaoca čim poziv stigne do hitne službe. Ministarstvo, u saradnji sa organom nadležnim za unutrašnje poslove, utvrđuje kriterijume za tačnost i pouzdanost informacije o lokaciji pozivaoca koja se pruža hitnim službama.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

12. Pravilnik o uslovima i dinamici obezbjeđivanja pristupa za lica sa invaliditetom brojevima hitnih službi

Obrazloženje: Operatori javnih telefonskih mreža, koji korisnicima pružaju uslugu obavljanja nacionalnih poziva ka broju ili brojevima iz Plana numeracije, dužni su da obezbijede da korisnici javnih telefonskih usluga, uključujući i javne telefonske govornice mogu besplatno da biraju brojeve hitnih službi. Pristup brojevima hitnih službi koji imaju lica sa invaliditetom treba da bude isti kao onaj koji imaju ostali korisnici. Ministarstvo, u saradnji sa organom nadležnim za poslove socijalnog staranja, propisuje način, uslove i dinamiku obezbjeđivanja pristupa za lica sa invaliditetom brojevima hitnih službi .

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

13. Pravilnik o korišćenju, načinu i uslovima dodjele brojeva iz numeričkog opsega „116“.

Obrazloženje: Brojevi u okviru numeričkog opsega koji počinju sa „116“ su rezervisani za određene usluge od društvenog značaja odnosno za socijalne i humane svrhe. Operatori javnih telefonskih mreža ili javnih telefonskih usluga dužni su da korisnicima omoguće pozive prema brojevima iz numeričkog opsega „116“, a posebno prema broju za prijavu slučajeva nestale djece „116000“. Ministarstvo u saradnji sa Agencijom, a na osnovu prethodno pribavljene saglasnosti organa državne uprave nadležnih za unutrašnje poslove, socijalno staranje i zdravlje, bliže uređuje korišćenje, način i uslove dodjele brojeva iz numeričkog opsega „116“.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

14. Pravilnik o načinu i postupku registracije i upotrebe domena, ispod nacionalnog internet domena Crne Gore

Obrazloženje: Nacionalni internet domen Crne Gore je »me«. Korišćenje nacionalnog internet domena bliže se uređuje aktom Vlade. Bliži način i postupak registracije i upotrebe domena, ispod nacionalnog internet domena Crne Gore (»me« domena), uređuje se aktom Ministarstva.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

15. Pravilnik o uslovima obezbjeđenja pristupa elektronskim komunikacionim uslugama licima sa invaliditetom

Obrazloženje: Korisnicima sa invaliditetom, operator mora u okviru objektivnih tehničkih mogućnosti: obezbijediti jednaku dostupnost svojih usluga, kao i za ostale korisnike, uključujući i pristup brojevima hitnih službi, omogućiti dostupnost odgovarajuće terminalne opreme, redovno obavještavati o svim karakteristikama usluga koje su namijenjene toj grupi korisnika, obezbijediti prioritet kod ostvarivanja pristupa mreži, kao i otklanjanju kvarova. Ministarstvo, u saradnji sa Agencijom i organom nadležnim za poslove socijalnog staranja, propisuje uslove koje treba da ispune operatori kako bi obezbijedili da korisnici sa invaliditetom imaju isti pristup elektronskim komunikacionim uslugama i povoljnosti izbora operatora koji su dostupni ostalim korisnicima.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

16. Pravilnik o načinu registracije pretplatnika usluga javnih elektronskih komunikacionih mreža

Obrazloženje: Operator je dužan da registruje pretplatnike usluga fiksne telefonije i korisnike svih usluga mobilne telefonije (*post-paid* i *pri-paid*), kao i Interneta. Način registracije pretplatnika usluga javnih elektronskih komunikacionih mreža i ostala pitanja u vezi sa obavezom operatora propisuje Ministarstvo.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

17. Pravilnik o tehničkim i organizacionim uslovima za omogućavanje zakonitog presrijetanje komunikacija.

Obrazloženje: Operator je dužan da u svojoj mreži, o svom trošku, obezbijedi neophodne tehničke i organizacione uslove (uređaje i programsku podršku) koji omogućavaju zakonito presrijetanje komunikacija. Ministarstvo, u saradnji sa nadležnim državnim organima, propisuje neophodne tehničke i organizacione uslove koje treba da omoguće operatori u cilju stvaranja uslova za zakonito presrijetanje komunikacija.

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

18. Pravilnik o postupku i uslovima pristupa i preuzimanja zadržanih podataka o elektronskoj komunikaciji

Obrazloženje: Operator ima obavezu zadržavanja određenih podataka o saobraćaju i lokaciji, kao i relevantnih podataka potrebnih za identifikaciju i registraciju pretplatnika. Postupak i uslove koje treba ispuniti da bi se dobio pristup zadržanim podacima i izvršilo njihovo preuzimanje propisuje Ministarstvo u saradnji sa nadležnim organima. .

Rok: Godinu od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

C. Propisi i akta koje donosi Vlada Crne Gore

1. Plan mjera za obezbjeđenje integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i omogućavanja korišćenja elektronskih komunikacionih usluga u vanrednim situacijama.

Obrazloženje: Operatori su dužni da donesu plan mjera kojim se obezbjeđuje integritet javne elektronske komunikacione mreže i omogućava korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u slučajevima većeg ispada ove mreže, ratnog i vanrednog stanja, prirodnih katastrofa, elementarnih nepogoda, kao i drugih vanrednih situacija. Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama je definisano da Vlada propisuje mjere koje moraju biti obuhvaćene planom mjera koje donose operatori.

Rok: Godina dana od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

2. Odluka o korišćenju prava prvenstva komunikacija u vanrednim situacijama

Obrazloženje: Vlada određuje terminalne tačke mreže i grupe korisnika koji imaju pravo na terminalnu tačku mreže sa pravom prvenstva. Operatori moraju svoju mrežu prilagoditi, tako da omogućava dodjelu prava prvenstva komunikacijama iz određenih terminalnih tačaka mreže. Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama je definisano da Vlada donosi odluku o korišćenju prava prvenstva komunikacija za vrijeme trajanja vanrednih situacija.

Rok: Godina dana od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

3. Uredba o minimalnom skupu usluga Univerzalnog servisa

Obrazloženje: Univerzalni servis se pruža na tehnološki neutralnoj osnovi, sa propisanim kvalitetom i po pristupačnim cijenama. Agencija prati razvoj

Univerzalnog servisa i inicira Ministarstvu korekciju minimalnog skupa usluga Univerzalnog servisa. Vlada, na predlog Ministarstva, određuje minimalni skup usluga koje obuhvata Univerzalni servis.

Rok: Godina dana od stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

4. Plan namjene radio-frekvencijskog spektra

Obrazloženje: Planom namjene radio-frekvencijskog spektra definiše se namjena radio-frekvencijskih opsega za pojedine radiokomunikacione službe, u skladu sa Pravilnikom o radiokomunikacijama Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU). Plan namjene radio-frekvencijskog spektra donosi Vlada Crne Gore, na predlog Agencije.

Rok: Godinu dana od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

5. Odluka o cjenovniku naknade za pokrivanje troškova administriranja radio-frekvencijskog spektra

Obrazloženje: Nosilac odobrenja za korišćenje radio-frekvencija dužan je da uplati u budžet Crne Gore godišnju naknadu za pokrivanje troškova administriranja radio-frekvencijskog spektra, čiju visinu utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva

Rok: Godinu dana od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

6. Uredba o korišćenju nacionalnog internet domena Crne Gore

Obrazloženje: Nacionalni internet domen Crne Gore je »me«. Korišćenje nacionalnog internet domena bliže se uređuje aktom Vlade.

Rok: Godinu dana od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

7. Uredba o kategorijama zadržanih podataka o elektronskoj komunikaciji

Obrazloženje: Operator je dužan da izvrši zadržavanje kategorija podataka o elektronskoj komunikaciji. Bliže odredbe o pojedinim kategorijama zadržanih podataka uređuju se posebnim propisom Vlade.

Rok: Godinu dana od dana stupanja na snagu novog Zakona o elektronskim komunikacijama.

II – 2. TEKUĆE AKTIVNOSTI

Izvršavanje tekućih aktivnosti utvrđenih Zakonom, podzakonskim aktima i drugim dokumentima koji regulišu oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti (registracija operatora mreža i servisa, dodjela numeričkih resursa, dodjela radio-frekvencija, kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra, nadzor nad radom operatora elektronskih komunikacionih usluga, kontrola kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga, praćenje zajedničkog korišćenja elektronske komunikacione infrastrukture, utvrđivanje uslova za izgradnju pretplatničkih komunikacionih kablova, kablova za kablovsku distribuciju i/ili zajedničkog antenskog sistema, određivanje uslova za aktivnosti u zoni telekomunikacionih objekata, izmještanje i zaštitu postojećih javnih komunikacionih mreža i izgradnju u pojasu saobraćajnica, rješavanje sporova između operatora i operatora i korisnika usluga, zaštita interesa i prava korisnika, licenciranje operatora poštanskih usluga i dr) će biti prioriteta ove Agencije u 2013. godini.

Posebno se ističu aktivnosti na praćenju razvoja i implementacije univerzalnog servisa od strane izabranih operatora univerzalnog servisa, praćenje finansiranja univerzalnog servisa, praćenje razvoja univerzalne poštanske usluge, praćenje usluge prenosivosti broja, jačanje zaštite interesa i prava korisnika usluga, donošenje procedura i normi za primjenu zakona i podzakonskih akata kao i analiza tržišta, nametanje i spovođenje obaveza operatora sa značajnom tržišnom snagom u cilju jačanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija.

Takođe, u tekuće aktivnosti Agencije ubraja se i sprovođenje nadzora nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije, kontrola i monitoring radio-frekvencijskog spektra, rješavanje pitanja i prigovora, sporova između operatora, razmatranje inicijativa i donošenje procedura i normi iz domena zaštite interesa i prava korisnika usluga i dr.

Agencija u saradnji sa drugim nadležnim državnim organima, saglasno međunarodnim propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, obezbjeđuje efikasno i nesmetano korišćenje radio-frekvencijskog spektra i obezbjeđuje prava Crne Gore u orbitalnim pozicijama. Takođe, Agencija ima nadležnosti po pitanju upravljanja, višenja nadzora, kontrole i monitoringa radio-frekvencijskog spektra, u skladu sa Planom namjene i planovima raspodjele radio-frekvencija, odnosno u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama. U ovom segmentu tekućih aktivnosti najznačajnije se odnose na:

- izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija
- kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra
- međunarodnu koordinaciju radio-frekvencija
- izdavanje odobrenja za korišćenje brojeva i adresa.

Ove aktivnosti se sprovode u cilju racionalnog korišćenja ograničenih resursa: radio-frekvencija i numeracije-adresa.

II – 3. ANALIZA RELEVANTNIH TRŽIŠTA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH USLUGA I PRAĆENJE IMPLEMENTACIJE REGULATORNIH OBAVEZA

1. Praćenje implementacije regulatornih obaveza na pet dodatnih relevantnih tržišta čije su analize okončane 2012. godine

Agencija je tokom 2011. i 2012. godine sprovela postupak analiza pet dodatnih relevantnih tržišta shodno Odluci o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti testa tri kriterijuma ("Službeni list Crne Gore" broj 19/11). Izradi analiza je prethodilo sprovođenje testa tri kriterijuma sa ciljem utvrđivanja opravdanosti *ex ante* regulacije na dodatnim relevantnim tržištima. Tokom 2013. godine Agencija će pratiti implementaciju regulatornih obaveza propisanih analizama od strane operatora koji imaju značajnu tržišnu snagu na ovim relevantnim tržištima.

Rok I-IV kvartal

2. Drugi krug analiza sedam relevantnih tržišta čija je analiza okončana 2010. godine

Krajem 2012 godine započet je drugi kruga analize sedam tržišta, shodno Odluci o relevantnim tržištima usluga i relevantnom geografskom tržištu („Sl.list Crne Gore“,br. 29/09), koja su bila analizirana 2010 godine. Agencija će u 2013. godini nastaviti započeti proces analize tržišta i pratiti sprovođenje regulatornih obaveza koje budu određene nakon završetka procesa ove analize.

Rok: I kvartal

3. Analiza dva dodatna relevantna tržišta

Postupak sprovođenja analize dva dodatna relevantna tržišta, na kojima je prethodno potrebno provjeriti ispunjenost uslova testa tri kriterijuma kojim se dokazuje opravdanost *ex ante* regulacije relevantnih tržišta.

Rok: I kvartal

II – 4. REGULACIJA CIJENA USLUGA FIKSNE TELEFONIJE

Regulacija maloprodajnih cijena usluga fiksne telefonije na kojima je u sprovedenim analizama relevantnih maloprodajnih tržišta Crnogorski Telekom A.D određen kao operator sa značajnom tržišnom snagom.

Rok II kvartal

II – 5. MODEL RAČUNOVODSTVENOG RAZDVAJANJA I TROŠKOVNOG RAČUNOVODSTVA OPERATORA JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH USLUGA

1. Implementacija modela računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva operatora u javnoj fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži

Agencija će, u saradnji sa izabranim konsultantom, nastaviti aktivnosti na implementaciji Metodologijom propisanog modela računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva od strane Crnogorskog Telekom-a, kao operatora kojem su analizama propisane obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija i obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva. Metodologijom su propisani forma regulatornih finansijskih izvještaja, metod troškovnog računovodstva za svako relevantno tržište i povezane tržišne segmente i date smjernice za izradu troškovnog računovodstvenog sistema.

Rok I-IV kvartal

2. Implementacija modela računovodstvenog razdvajanja i troškovnog računovodstva operatora u javnoj mobilnoj elektronskoj komunikacionoj mreži

Agencija je 2012. godine objavila javni poziv na otvoreni postupak javne nabavke za izbor najpovoljnije ponude za pružanje konsultantskih usluga prilikom sprovođenja projekta troškovnog računovodstva koji treba da bude implementiran od strane operatora mobilnih javnih komunikacionih mreža. Pomenutim operatorima je propisana obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva u pogledu relevantne usluge terminacije poziva u individualnim mobilnim mrežama

Rok I-IV kvartal

II - 6. METODOLOGIJA VOĐENJA ODVOJENOG RAČUNOVODSTVA OPERATORA UNIVERZALNE POŠTANSKE ULUGE

Agencija će početkom 2013. godine objaviti javni poziv na otvoreni postupak javne nabavke za izbor najpovoljnije ponude za izradu Metodologije vođenja odvojenog računovodstva operatora univerzalne poštanske uluge.

Rok I-IV kvartal

II – 7. UNIVERZALNI SERVIS

1. Univerzalni servis u elektronskim komunikacijama

U 2011. godini Agencija je rješenjem, na period od 5 godina, odredila operatore Univerzalnog servisa, tako da pružanje Univerzalnog servisa bude obezbijeđeno na

cjelokupnom području Crne Gore, u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama i podzakonskim aktima Vlade, Ministarstava i Agencije, donijetim na osnovu Zakona o elektronskim komunikacijama.

Agencije će u toku 2013. godine pratiti razvoj i implementaciju univerzalnog servisa od strane izabranih operatora univerzalnog servisa, raditi na afirmaciji Univerzalnog servisa, pospješivati saradnju operatora Univerzalnog servisa, državnih organa i jedinica lokalne samouprave po ovom pitanju i preduzimati dalje mjere u cilju kvalitetnijeg pružanja usluga iz opsega Univerzalnog servisa u skladu sa prikupljenim iskustvom i najboljom praksom iz okruženja. Posebna pažnja će biti posvećena implementaciji Pravilnika o metodologiji proračuna neto troška pružanja i visini i načinu plaćanja naknade za finansiranje Univerzalnog servisa, odnosno određivanju visine doprinosa ostalih operatora prema operatoru Univerzalnog servisa, određivanju načina plaćanja doprinosa, upravljanju i administriranju finansiranja Univerzalnog servisa kao i transparentnosti postupka.

Rok I-IV kvartal

2. Univerzalni servis u poštanskoj djelatnosti

Agencija će u okviru svojih nadležnosti pratiti realizaciju univerzalnog poštanskog servisa uz primjenu mehanizama za finansiranje njegove realizacije.

II – 8. PRENOSIVOST BROJEVA

U toku 2011. godine Agencija je izvršila izbor administratora baze prenesenih brojeva za period od četiri godine. Izvršena je implementacija sistema centralne baze podataka prenesenih brojeva. Pružanje usluge prenosa brojeva počelo je u decembru 2011. godine. Tokom 2102. godine prenijeto je oko 3000 brojeva između mobilnih mreža i 120 brojeva između fiksnih mreža.

Agencija će u toku 2013. godine pratiti pružanje usluge prenosa brojeva od strane administratora baze prenesenih brojeva i operatora elektronskih komunikacionih usluga, analizirati učinak pružanja ove usluge na konkurentnost tržišta i preduzimati dalje mjere u cilju optimizacije procesa prenosa brojeva u skladu sa prikupljenim iskustvom i najboljom praksom iz okruženja.

Rok I-IV kvartal

II – 9. MEĐUNARODNA KOORDINACIJA RADIO-FREKVENCIJA

Aktivnosti u 2013. godini će obuhvatiti i izvršavanje procedura vezanih za međunarodnu koordinaciju radio-frekvencija, predlaganje i sprovođenje mjera za otklanjanje neželjnih interferencija koje potiču od domaćih i stranih izvora emisije, održavanje jedinstvene baze podataka sa svim relevantnim podacima potrebnim za efikasan rad Sektora po pitanju međunarodne koordinacije radio frekvencija u cilju

postizanja priznanja kroz upis istih u međunarodne planove frekvencija za analognu i digitalnu radio-difuziju, u skladu sa Sporazumima Ženeva 06 za televiziju, Ženeva 84 za FM radio, Ženeva 75 za radio-difuznu službu na srednjim talasima, Dodacima 30, 30A i 30B Pravilnika o radio-komunikacijama za radio-difuznu satelitsku službu i fiksnu satelitsku službu kao i drugim međunarodnim sporazumima. Prethodno podrazumijeva pripremanje dokumentacija i obavljanje komunikacija u vezi sa procedurom prijavljivanja i modifikacije zahtjeva koje se odnose na upotrebu radio-frekvencija međunarodnim organizacijama iz oblasti elektronskih komunikacija, posredstvom nadležnog državnog organa, pripremanje odgovora na koordinacione zahtjeve drugih administracija vezano za korišćenje radio-frekvencijskog spektra.

Agencija će tokom 2013. godine nastaviti saradnju sa administracijama susjednih država u cilju postizanja sporazuma o koordinaciji i korišćenju radio-frekvencija i kodova za pojedine opsege u pograničnim oblastima.

Rok I-IV kvartal

II – 10. STUDIJA O NAMJENI OPSEGA 790-862 MHz (DIGITALNA DIVIDENDA)

Okončanjem procesa prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju, koji je u Crnoj Gori izmjenom Zakona o digitalnoj radio-difuziji odložen do sredine 2015. godine, radio-frekvencijski opseg 790-862 MHz (digitalna dividenda), će postati slobodan. Pri tome se očekuje da će proces biti okončan prije pomenutog roka, tako da odluka o namjeni spektra digitalne dividende postaje aktuelna i u Crnoj Gori. Planom namjene radio-frekvencijskog spektra ovaj opseg je namijenjen za MOBILNU, RADIO-DIFUZNU i FIKSNU službu na primarnoj osnovi. Iskustva iz okruženja i EU vezano za namjenu opsega digitalne dividende su nepodijeljena - opseg 790-862 MHz je namijenjen za MOBILNU radiokomunikacionu službu za realizaciju IMT sistema (LTE, LTE Advanced) u cilju daljeg razvoja mobilnih širokopojskih usluga, posebno u ruralnim i slabo naseljenim oblastima.

Postojećim zakonskim rješenjem, koje je zadržano i u nacrtu novog Zakona o elektronskim komunikacijama, predviđeno je da Agencija planom raspodjele radio-frekvencija utvrđuje raspodjelu opsega po radiokomunikacionim službama, s tim što je kada se radi o radio-frekvencijama koje se koriste u radio-difuziji neophodna prethodna saglasnost regulatornog organa za programske sadržaje.

Strategijom razvoja informacionog društva 2012-2016, koju je Vlada Crne Gore donijela krajem 2011. godine, nije decidno riješeno pitanje namjene spektra digitalne dividende, iako je sama strategija postavila veoma ambiciozne ciljeve u razvoju širokopojskih servisa, uključujući i mobilne širokopojske servise. Stoga se predlaže izrada studije o namjeni opsega 790-862 MHz koja će na utemeljen i objektivan način

dati odgovor na pitanje da li je interes Crne Gore i njenih građana razvoj IMT sistema u ovom opsegu ili njegovo zadržavanje za potrebe radio-difuzije.

Rok: IV kvartal

II – 11. STUDIJA O USPOSTAVLJANJU NACIONALNE TAČKE RAZMJENE INTERNET SAOBRAĆAJA U CRNOJ GORI

Nacionalna tačka razmjene internet saobraćaja (IXP) predstavlja čvorište koje se nudi svim internet servis provajderima (ISP) da preko njega ostvare vezu ka ostalim ISP-ovima sa kojima imaju zaključene ugovore o peeringu, pa i nadprovajderima, kako bi ostvarili traženi servis na jeftiniji, a kvalitetniji način. Postojanje IXP-a bitno umanjuje količinu saobraćaja koja ide ka nadprovajderu, a može služiti i za povezivanje sa nadprovajderom, kada preuzima na sebe tranzitnu funkciju. Nacionalna tačka razmjene internet saobraćaja trebalo bi da omogući brži razvoj interneta kroz manje troškove internet provajdera, povećanje pouzdanosti i kvaliteta rada provajdera i usluga koji oni pružaju.

Studija treba da razmotri mogućnost organizacije nacionalne tačke razmjene internet saobraćaja u Crnoj Gori, da li bi se njenom organizacijom pospješio razvoj interneta u Crnoj Gori, snizile cijene usluga, rasteretili linkovi za globalni pristup internetu, poboljšao kvalitet usluge pristupa internetu i sigurnost komunikacij. Studija treba da predloži idejno rješenje organizacije IXP-a u Crnoj Gori i sagleda troškove njenog uspostavljanja.

Rok I kvartal

II-12. ISTRAŽIVANJE O UPOTREBI INFORMACIONO KOMUNIKACIONIH TEHNOLOGIJA U CRNOJ GORI

Istraživanje o upotrebi informaciono komunikacionih tehnologija u Crnoj Gori do sada je sprovedeno svake dvije godine. Do sada sprovedena istraživanja dala su značajne podatke za Agenciju, organe državne uprave, operatore i privredne subjekte koji obavljaju djelatnost informaciono komunikacionih tehnologija. Na osnovu dosadašnje dinamike i da bi se obezbijedio kontinuitet prikupljanja informacija istraživanje treba sprovesti u 2013 godini.

Rok II kvartal

II-13. EDUKACIJA KORISNIKA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH USLUGA

Istraživanja pokazuju da veliki procenat korisnika elektronskih komunikacionih usluga nijesu upoznati sa svojim pravima i postupkom njihove zaštite. Da bi što više

korisnika bilo upoznato sa postupcima zaštite prava u oblasti elektronskih komunikacija Agencija će periodično pripremiti i distribuirati odgovarajući edukativni materijal za korisnike

Rok I-IV kvartal

II-14. ALAT ZA POMOĆ KORISNICIMA PRILIKOM IZBORA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH USLUGA (KALKULATOR CIJENA)

Istraživanja sprovedena u Evropskoj Uniji pokazuju da se korisnici elektronskih komunikacionih usluga sve teže snalaze prilikom izbora usluge i predviđanja potrošnje za pružene elektronske komunikacione usluge. Zbog toga se preporučuje da regulatorna tijela razviju alate koje će korisnicima pružiti pomoć prilikom izbora najpovoljnijeg korisničkog paketa. Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama predviđeno je da će Agencija na svojoj *web* stranici, omogućiti korisnicima bez naknade izvrše nezavisnu procjenu troškova koji proizilaze iz javno dostupnih cijena javnih elektronskih komunikacionih usluga. Da bi se ova odredba sprovela potrebno je razviti i implementirati odgovarajući alat- kalkulator cijena.

Rok I-IV kvartal

II-15. SISTEM ZA PRIKUPLJANJE I OBRADU PODATAKA O TRŽIŠTU ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH USLUGA I TRŽIŠTU POŠTANSKIH USLUGA

Agencija od operatora prikuplja podatke o broju korisnika, saobraćaju, prihodima, kvalitetu usluga i dr. Zbog količine podataka koja se traži i zbog povećanja broja operatora obim sakupljenih podataka se povećava iz godine u godinu i sadašnji način ručnog unosa, obrade podataka i izrade izvještaja postao je nepraktičan. Da bi se čitav proces prikupljanja, čuvanja, obrade podatka i izrade izvještaja automatizovao, učinio efikasnijim i smanjio broj grešaka potrebno je razviti i implementirati odgovarajući informacioni sistem.

Rok I-IV kvartal

II-16. SISTEMA ZA MJERENJE BRZINE PRISTUPA INTERNETU

Nacrtom Zakona o elektronskim komunikacijama predviđeno je da će Agencija korisnicima omogućiti mjerenje brzine pristupa Internetu, koje se može koristiti prilikom podnošenja prigovora na ugovorenu brzinu pristupa Internetu u fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži. Da bi se ova odredba sprovela potrebno je izvršiti nabavku odgovarajućeg sistem i izvršiti njegovo implementiranje

Rok I-IV kvartal

II-17. BAZA PODATAKA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE INFRASTRUKTURE

Agencija vodi registre: operatora, dodijeljenih radio-frekvencija, dodijeljenih brojeva i adresa i elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme. Operator je, u cilju uspostavljanja detaljne evidencije, dužan dostaviti Agenciji podatke o vrsti, raspoloživosti i geografskoj lokaciji elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme koja može biti od interesa za zajedničko korišćenje. Da bi Agencija što efikasnija sačuvala i obrađivala podatke, a u budućnosti ih učinila dostupnim svim zainteresovanim licima, potrebno je razviti georeferenciranu bazu podataka elektronske komunikacione infrastrukture.

Rok II-IV kvartal

II – 18. IZRADA PLANOVA, IZVJEŠTAJA I INFORMACIJA VEZANIH ZA TRŽIŠTE ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I POŠTANSKE DJELATNOSTI

U ovom dijelu programskih aktivnosti Agencija u 2013. godini između ostalog planira izradu sljedećih dokumenata:

A. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na godišnjem nivou

- 1. Izvještaj o radu Agencije za 2012. godinu**, koji će biti pripremljen u skladu sa članom 16 Zakona o elektronskim komunikacijama, kojim je definisano da izvještaj treba da sadrži podatke o dinamici ostvarivanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija i primjeni principa tarifne politike; stepenu ostvarivanja Univerzalnog servisa, sa ocjenom koliko su korisnici zadovoljni ovom uslugom; dodijeljenim ograničenim resursima (radio-frekvencije i numeracija), uz ocjenu racionalnosti njihovog korišćenja; stepenu razvoja sektora elektronskih komunikacija u Crnoj Gori za predmetnu godinu, sa pregledom obima, vrste i kvaliteta usluga koje operatori i pružaoci usluga nude krajnjim korisnicima, planiranim i izvršenim radnim zadacima Agencije za predmetnu godinu, i članom 65 Zakona o poštanskim uslugama na osnovu kog Agencija obavlja poslove nezavisnog regulatornog organa za oblast poštanske djelatnosti.

Rok: I kvartal

- 2. Finansijski izvještaj za 2012. godinu**, treba da, u skladu sa članom 16 Zakona o elektronskim komunikacijama, sadrži finansijske pokazatelje poslovanja Agencije sa izvještajem nezavisnog revizora o finansijskom

poslovanju Agencije, koga u skladu sa članom 14 Zakona o elektronskim komunikacijama imenuje Vlada Crne Gore.

Rok: I kvartal

- 3. Izvještaj o monitoringu radio-frekvencijskog spektra u 2012. godini** će sadržati sveobuhvatan pregled rezultata kampanja mjerenja i monitoringa radio-frekvencijskog spektra obavljenih tokom 2012. godine.

Rok: I kvartal

- 4. Izvještaj o sprovođenju nadzora u oblasti elektronskih komunikacija u 2012. godini** će sadržati pregled sprovedenih postupaka nadzora obavljenih kod registrovanih operatora elektronskih komunikacija i preduzetih mjera na osnovu utvrđenih nepravilnosti.

Rok: I kvartal

- 5. Plan redovne kontrole i monitoringa radio-frekvencijskog spektra u 2013. godini**, koji se donosi shodno članu 8 tačka 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Rok: I kvartal

- 6. Plan rada i korišćenja Mobilne kontrolno-mjerne stanice za monitoring kvaliteta i parametara mreža mobilnih operatora i signala digitalne televizije u 2013. godini** koji se donosi shodno članu 8 tačka 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Rok: I kvartal

- 7. Izvještaj o stepenu realizacije Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra Crne Gore na kraju 2012. godine**, koji se donosi shodno članu 8 tačka 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Rok: I kvartal

- 8. Plan nadzora u oblasti elektronskih komunikacija za 2013. godinu**, kojim se shodno članu 8 tačka 19 utvrđuje dinamika redovnog nadzora nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije, u smislu usklađenosti sa Zakonom, podzakonskim aktima i važećim tehničkim propisima i standardima a u skladu sa poglavljem XI Zakona.

Rok: I kvartal

- 9. Informacija o poslovanju poštanskih operatora u Crnoj Gori u 2012. godini** koja će biti pripremljena shodno članu 98 Zakona o poštanskim uslugama, kojim je utvrđeno da poštanski operatori dostavljaju regulatornom organu finansijske izvještaje i druge podatke u skladu sa

zakonom. Informacija će obuhvatiti prikaz ekonomsko finansijskog stanja i poslovanja poštanskih operatora.

Rok: II kvartal

- 10. Informacija o kvalitetu obavljanja univerzalne poštanske usluge u 2012. godini**, na osnovu člana 58, 59, 60 i 61 Pravilnika o opštim uslovima za obavljanje poštanskih usluga ("Službeni list Republike Crne Gore", broj 57/11) i člana 55, 56 i 57 Pravilnika o opštim uslovima za obavljanje poštanskih usluga ("Službeni list Republike Crne Gore", broj 29/06), kojim je propisano da je univerzalni poštanski operator obavezan da obavlja mjerenje kvaliteta prenosa poštanskih pošiljaka. Informacija će obuhvatiti pitanja kvaliteta obavljanja univerzalne poštanske usluge.

Rok: II kvartal

- 11. Informacija o troškovnom računovodstvu i vođenju odvojenih računovodstvenih evidencija operatora sa značajnom tržišnom snagom u 2012. godini** shodno članu 48 Zakona, kojim Agencija, može narediti preduzimanje mjera u vezi sa pokrivanjem troškova i kontrolom cijena određenih usluga koje se pružaju u cilju obezbjeđivanja interkonekcije, odnosno operatorskog pristupa.

Rok: II kvartal

- 12. Analiza poslovanja operatora elektronskih komunikacija za 2012. godinu** koja daje prikaz finansijskog stanja, poslovanja i finansijskih pokazatelja po operatorima. Takođe, analiza obuhvata i benchmarking finansijskih pokazatelja operatora u Crnoj Gori i operatora u okruženju.

Rok: II kvartal

- 13. Informacije o ispunjavanju uslova iz odobrenja za korišćenje radio-frekvencija na ekskluzivnoj osnovi na čitavoj teritoriji Crne Gore u 2012. godini**, obzirom da se odobrenjima za korišćenje radio-frekvencija, kojima se daje pravo ekskluzivnog korišćenja radio-frekvencija na čitavoj teritoriji Crne Gore, propisuju, između ostalog i uslovi vezani za dinamiku razvoja mreže i pokrivanja stanovništva Crne Gore mrežom.

Rok: II kvartal

- 14. Informacija o statusu i potrebama Informacionog sistema Agencije u 2013. godini** koja će se pripremiti shodno članu 8 stav 1 tačka 17 Zakona. Informacija će dati podatke i predloge vezane za trenutno stanje i dalji razvoj Informacionog sistema i Internet prezentacije Agencije.

Rok: II kvartal

15. Finansijski plan i Program rada za 2014. godinu, shodno odredbi člana 13 Zakona i člana 12 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu.

Rok: III kvartal

16. Izvještaj o stepenu razvoja javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga (fiksne, mobilne, KDS, Internet) u 2013. godini, koji bi sadržao podatke o razvoju infrastrukture, tehnologijama koje se koriste, stepenu pokrivenosti, vrstama usluga koje se pružaju, pravio bi se godišnje.

Rok: III kvartal

17. Analiza tržišta poštanskih usluga u 2012. godini će se uraditi shodno članu 62, tačka 5 Zakona o poštanskim uslugama, kojim se, kao jedna od nadležnosti Agencije, propisuje praćenje razvoja poštanskih usluga.

Rok: IV kvartal

B. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na polugodišnjem nivou

1. Informacija o kretanju cijena na tržištu elektronskih komunikacija u Crnoj Gori, koja sadrži komparativni pregled cijena usluga po segmentima (fiksna, mobilna, internet) operatora u Crnoj Gori i operatora iz okruženja.

Rok: I kvartal, III kvartal

2. Informacija o kvalitetu elektronskih komunikacionih usluga kojom se daje analiza kvaliteta pruženih usluga, shodno parametrima o kvalitetu, koji će biti propisani pravilnikom Ministarstva.

Rok : I kvartal, III kvartal

3. Izvještaj o uslugama baziranim na Internet Protokolu koji obuhvata podatke iz izvještaja koje dostavljaju operatori, kao i podataka dobijenih na osnovu istraživanja sprovedenih od strane Agencije.

Rok : I kvartal, III kvartal

4. Izvještaj o dodijeljenim radio-frekvencijama uz ocjenu racionalnosti korišćenja istih.

Rok: I kvartal, III kvartal

5. Informacija o zajedničkom korišćenju telekomunikacione infrastrukture koja sadrži pregled stepena zajedničkog korišćenja telekomunikacione kanalizacije, antenskih stubova i objekata operatora u skladu sa članom 33 Zakona.

Rok: I kvartal, III kvartal

- 6. Informacija o distribuciji TV i radio programa u Crnoj Gori i poređenje sa zemljama u okruženju** koja sadrži pregled operatora koji pružaju ovu vrstu usluga u Crnoj Gori, tehnologije koje koriste, korisničke pakete i cijene i njihovo poređenje sa zemljama u okruženju.

Rok: I kvartal, III kvartal

- 7. Izvještaj o rezultatima mjernih kampanja korišćenjem Mobilne kontrolno-mjerne stanice za monitoring kvaliteta i parametara mreža mobilnih operatora i signala digitalne televizije.**

Rok: II kvartal, IV kvartal

- 8. Izvještaj o aktivnostima na daljoj realizaciji Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra Crne Gore**

Izvještaj se priprema shodno Elaboratu o daljem razvoju Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra u periodu 2012-2016. godine, a imajući u vidu nadležnosti Agencije propisane u članu 8 tačka 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Rok: II kvartal, IV kvartal

C. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na kvartalnom nivou

- 1. Izvještaj o razvoju univerzalnog servisa u sektoru elektronskih komunikacija** kojom će biti obuhvaćene aktivnosti na implementaciji ovog servisa, cijene i pregled realizovanih priključaka.
- 2. Izvještaj o aktivnostima na daljoj realizaciji Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra Crne Gore** shodno Elaboratu o daljem razvoju Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog
- 3. Izvještaj o procesu prelaska sa analognih na digitalne zemaljske radio-difuzne sisteme u Crnoj Gori**, u cilju praćenja kako implementacije Zakona o digitalnoj radio-difuziji tako i razvoja ovih elektronskih mreža sa aspekta usluga koje nude.
- 4. Informacija o sprovođenju analize relevantnih tržišta** se radi shodno članu 8 tačka 18 Zakona, kojim se propisuje da Agencija vrši nadzor tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preuzima preventivne mjere za sprječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora a u skladu sa poglavljem V Zakona o elektronskim komunikacijama - Obezbjedivanje konkurencije.

5. **Informacija o prikupljanju podataka od operatora**, kojom se daju podaci prikupljeni od operatora (svi podaci uključujući i finansijske) shodno članu 18 Zakona.
6. **Izvještaj o pružanju usluge prenosivosti brojeva**, kojim će biti obuhvaćeni pregled prenijetih brojeva između operatora na osnovu člana 110 Zakona.
7. **Izvještaj o izdatim odobrenjima za korišćenje numeracije i/ili adresa**, koja se izdaju shodno proceduri propisanoj članom 90 i 91 Zakona.
8. **Izvještaj o sprovođenju nadzora nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije**, shodno članu 133 Zakona.
9. **Informacija o izdavanju saglasnosti na tipske pretplatniče ugovore** shodno članu 102 Zakona.
10. **Izvještaj o realizaciji Operativnog plana**

D. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju na mjesečnom nivou

1. **Informacija o stanju tržišta fiksnih, mobilnih i Internet usluga** koje se rade prema utvrđenoj metodologiji o prikupljanju i obradi određenih parametara iz tekućeg poslovanja operatora fiksne i mobilne telefonije i Internet servis provajdera.
2. **Izvještaj o izdatim odobrenjima za korišćenje radio-frekvencija**, koja se izdaju shodno proceduri propisanoj članom 65, 66 i 67 Zakona.
3. **Informacija o vođenim upravnim postupcima i rješavanju sporova između operatora** shodno članu 8 stav 1 tačka 15 Zakona.
4. **Informacija o zaštiti korisnika** koja se priprema shodno članu 8 stav 1 tačka 10 Zakona.
5. **Izvještaj o prihodima i rashodima Agencije** shodno Finansijskom planu Agencije za 2013. godinu.
6. **Izvještaj realizaciji Plana javnih nabavki.**
7. **Mjesečni izvještaj o realizaciji investicija Agencije sa posebnim osvrtom na sistem monitoringa radio-frekvencijskog spektra.**

8. Mjesečni izvještaj o aktivnostima na analizi tržišta.
9. Izvještaj o implementaciji univerzalnog servisa.
10. Izvještaj o aktivnostima na implementaciji usluge prenosivosti brojeva.
11. Izmjene i dopune postojećih podzakonskih akata iz domena elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.
12. Opšti akti Agencije.
13. Prikupljanje podataka od operatora shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama i programu izvještavanja koji je pripremila Agencija.
14. Komparativna analiza statističkih, finansijskih i drugih podataka regulatora i operatora iz okruženja.
15. Praćenje cijena u fiksnoj i mobilnoj telefoniji i širokopojasnom pristupu u Crnoj Gori, zemljama u okruženju i EU.

E. Planovi, izvještaji i informacije koje se pripremaju po potrebi

1. Informacija o slobodnim radio-frekvencijama koje bi mogle biti predmet javnog tendera. Treba imati u vidu da javni tender za radio-difuzne frekvencije, shodno Zakonu o elektronskim medijima sprovodi Agencija za elektronske medije, na osnovu podataka o slobodnim radio-frekvencijama koje priprema ova Agencija.

II -19. SARADNJA SA NADLEŽNIM DRŽAVNIM ORGANIMA I DRUGIM INSTITUCIJAMA, OPERATORIMA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I POŠTANSKIM OPERATORIMA, REGULATORNIM TIJELIMA DRUGIH DRŽAVA I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA U OBLASTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I POŠTANSKOG SAOBRAĆAJA

Saradnja sa nadležnim državnim organima i institucijama, operatorima elektronskih komunikacija i poštanskim operatorima će se sprovoditi u skladu sa Zakonom i u mjeri potrebnoj za implementaciju i primjenu Zakona o elektronskim komunikacijama, Zakona o elektronskim medijima, Zakona o digitalnoj radio-difuziji, Zakona o poštanskim uslugama i Zakonom o inspekcijskom nadzoru.

Agencija će saradivati sa Ministarstvom za vanjske poslove i evropske integracije Vlade Crne Gore oko procesa pridruživanja Crne Gore EU kroz učešće njenih predstavnika u pododboru za inovacije, ljudske resurse, informaciono društvo i socijalnu politiku.

Kada je u pitanju racionalno korišćenje radio-frekvencija, primjena Plana namjene radio-frekvencijskog spektra i izrada planova raspodjele radio-frekvencija, osim sa nadležnim Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije, potrebno je nastaviti tijesnu saradnju i sa Ministarstvom odbrane, Ministarstvom unutrašnjih poslova i javne uprave, Agencijom za elektronske medije, Upravom pomorske sigurnosti, Upravom za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore i Savezom radioamatera Crne Gore.

U okviru međunarodnih aktivnosti, Agencija planira učešće na međunarodnim konferencijama i stručnim skupovima u organizaciji relevantnih organizacija iz sektora telekomunikacija i poštanske djelatnosti poput Međunarodne unije za telekomunikacije - ITU, Svjetskog poštanskog saveza UPU, Akademije za telekomunikacije INA SETA, CEPT-a, Instituta za ekonomske poslove (IEA), Evropskog Komiteta za poštansku regulaciju CERP, učešće u radu Biroa evropskih regulatora BEREC, kao i drugih institucija, organizacija i regulatornih tijela zemalja u okruženju.

U okviru međunarodne saradnje Agencija će imati aktivnosti vezane za pripremu predstavnika ovog sektora za Svjetsku konferenciju o radiokomunikacijama koju organizuje Međunarodna unija za telekomunikacije a koja se održava u Ženevi 2015. godine. Tokom zasjedanja Svjetske konferencije o radiokomunikacijama 2012. godine (WRC-12) otvorila su se brojna pitanja vezano za dalju upotrebu radio-frekvencijskog spektra, a na koja odgovori i zvanični stavovi mogu da se daju tek nakon iscrpnih studija tehničke prirode praćenih izmjenama pravnog/regulatornog okvira ITU-a. Tokom zasjedanja prvog pripremnog skupa za sledeću konferenciju (CPM15-1, WRC-15) date su smjernice vezano za način organizacije i daljeg rada grupa koje se bave pojedinim pitanjima iz Agende za WRC-2015. što su ujedno i smjernice za Agenciju po ovom pitanju.

Na regionalnom nivou, biće nastavljena saradnja sa nadležnim regulatornim tijelima naročito po pitanju koordinacije radio-frekvencija, sprovođenja zajedničkih mjernih kampanja po pitanju monitoringa radio-frekvencioskog spektra u pograničnom pojasu, nadzora elektronskih komunikacija, univerzalnog servisa, usluga prenosivosti brojeva, usluga izbor/predizbor operatora, interkonekcije, operatorskog pristupa, zajedničkog korišćenja infrastrukture, analize tržišta, pružanja poštanskih usluga, troškovnog računovodstva, razmjene podataka, zaštite korisnika, rješavanja sporova itd. kroz intenzivnije konsultacije sa njima, kao i organizovanje zajedničkih tematskih sastanaka i radionica.

Agencija učestvuje u projektu Digitalna televizija u državama jugoistočne Evrope SEE Digi.TV. Prelazak sa analognih na digitalne radio-difuzne sisteme je kompleksan proces, a zbog svojih specifičnosti čak i više kompleksan u državama SEE regiona jugoistočne Evrope (SEE region) nego u ostalim državama Evrope. Priprema zakonskog okvira, koordinirani pristup digitalnoj dividendi, obezbjeđivanje usklađenosti tehnologije i standarda opreme, podsticanje razvoja novih usluga, osiguravanje uspješnog odziva krajnjih korisnika i koordinirane saradnje zainteresovanih strana – elektronskih medija, mrežnih operatora, proizvođača i distributera opreme kao i regulatora i državnih organa uključenih u ovaj proces je od presudnog značaja za uspješnost procesa digitalizacije u radio-difuziji, kako u pojedinačnim državama, tako i cjelokupnom regionu. Imajući u vidu prethodno navedene razloge i ciljeve, Agencija je tokom 2010. godine prihvatila predlog, upućen od Agencije za poštu i elektronske komunikacije Slovenije, za učešće u pripremi projekta pod nazivom Digitalna televizija u državama jugoistočne Evrope (SEE Digi.TV), u sklopu Transnacionalnog programa kooperacije država, a u vezi sa prelaskom sa analognih na digitalne radio-difuzne sisteme u ovom regionu. Transnacionalni program kooperacije država jugoistočne Evrope (SEE) za period 2007 – 2013 godina finansira se kroz strukturalne fondove kao što su ERDF1, IPA2 i ENPI3.

Imajući u vidu prethodno u okviru dalje realizacije ovog projekta Agencija će i tokom 2013. godine nastaviti učešće u radu na ovom projektu u skladu sa programom koji je utvrđen tokom 2011. godine. Crna Gora je u cilju realizacije projekta potpisala ugovor sa Delegacijom evropske komisije u Crnoj Gori i na taj način i zvanično uključena u rad ove grupe.

Takođe, u 2013. godini, planira se slijedeće:

- Učešće u radu ITU-T studijskih grupa (SG2 – Operativni aspekti pružanja servisa i upravljanja u telekomunikacijama, SG3 - Tarifni i računovodstveni principi, uključujući teme koje se odnose na telekomunikaciona i ekonomska pitanja, SG9 – Tehnički aspekti širokopojasnih kablovskih mreža, SG11- Signalizacija, protokoli i specifikacija testova, SG12 - Kvalitet elektronskih komunikacionih usluga, SG13 – Mreže sledeće generacije, SG15 – Optičke mreže i pristupna infrastruktura, SG 16 - Kodiranje za multimediju, sisteme i aplikaciju, uključujući i podršku za MGM mreže), kao i praćenje i učešće u

¹ Evropski regionalni razvojni fond (European Regional Development Fund - ERDF) je jedan od dva strukturalna fonda čija je svrha da subvencijama razvojnih projekata redukuje debalans regiona u okviru Evropske unije.

² Instrument za predpristupnu pomoć (Instrument for Precession Assistance - IPA) obezbjeđuje subvencioniranje razvojnih projekata država sa statusom potencijalnog kandidata za članstvo u EU.

³ Instrument evropskog partnerstva sa susjednim državama (European Neighbourhood and Partnership Instrument - ENPI) obezbjeđuje subvencije za lokalne razvojne programe čiji je cilj održivi razvoj i povezivanje država koje su susjedne Evropskoj uniji sa politikom i standardima Unije.

okviru ITU-T: NGN GSI Globalna inicijativa za standarde mreža sljedeće generacije.

- Učešće u radu ITU-R studijskih grupa i podgrupa važnih za oblast radio-frekvencijskog spektra (SG1 - upravljanje radio-frekvencijskim spektrom (WP1A, WP1B, WP1C), SG4 - satelitske službe (WP4A, WP4B, WP4C), SG5 - službe zemaljskih sistema (WP5A, WP5B, WP5C, WP5D), SG6 - radiodifuzna služba (WP6A, WP6B)).
- Učešće u radu CEPT-a i njegovih radnih Grupa (numeracija, tehnička regulativa i zahtijevani standardi za interkonekciju (PT-2) – TRIS i za regulatorna pitanja (WGRA) i dr.).
- Učešće u radu radnih grupa i projektnih timova CEPT-a, shodno aktuelnim pitanjima, potražnji potencijalnih investitora za određenim frekvencijskim resursima i budućim svjetskim trendovima i novim tehnologijama i to: stručni skupovi koji se odnose na mobilne radio-komunikacione sisteme (WG PT1 – grupa koja se bavi tehničkim aspektima IMT sistema), stručni skupovi koji se odnose na upravljanje radio-frekvencijskim spektrom (WGSE, WGF, SE42), stručni skupovi koje se odnose na radio-difuznu službu, digitalne radio-difuzne sisteme i digitalnu dividendu (TG4, FM45), stručni skupovi za pomorske službe (FM PT46), stručni skupovi za satelitske komunikacije (FM PT44), stručni skupovi za monitoring radio-frekvencijskog spektra (FMPT22), stručni skupovi za pripremu svjetske radiokomunikacione konferencije kao i ECC sastanke – plenarne sjednice.
- Učešće na kongresima i seminarima od značaja za pitanja regulacije sektora elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.
- Učešće na telekomunikacionim skupovima u zemlji i okruženju (Infifest – Budva, Telfor - Beograd, Postel – Beograd, Bihtel – Sarajevo, Aec – Skoplje).
- Učešće u radu upravljačkog komiteta ITU – *Centre of Excellence* u svojstvu člana komiteta kao i učešće u radu stručnih skupova i on-line seminara u organizaciji ITU – *Centre of Excellence*.
- Učešće u radu Biroa Evropskih regulatora BEREC-a na plenarnim sjednicama, sjednicama upravljačkog komiteta i sastancima kontakt mreže.
- Učešće predstavnika Agencije u radu regionlne grupe na redovnom ažuriranju portala *CEE Regional Working Group* koji će se odnositi na digitalnu dividendu u Regionu.

Po pitanju međunarodne saradnje u oblasti poštanske djelatnosti u toku 2012. godine planira se:

- Učešće predstavnika Agencije na Kongresu Svjetskog poštanskog saveza (UPU), posebno u domenu regulacije poštanskih usluga u zemljama članicama i na regionalnom nivou.
- Aktivno učešće predstavnika Agencije u radu Evropskog Komiteta za poštansku regulaciju (CERP) i uključivanje u rad radnih grupa (radna grupa

za pitanje regulative, radna grupa za ekonomska pitanja i radna grupa za super viziju i istraživanje tržišta).

- Učešće na Plenarnim Sastancima CERP-a koji se održavaju dva puta godišnje.
- Saradnja sa regulatornim tijelima susjednih zemalja i zemalja članica Evropske Unije,
- Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama u zemlji i inostranstvu.

II – 20. MATERIJALNO-TEHNIČKO I KADROVSKO OSPOSOBLJAVANJE

Agencija će i u 2013. godini nastaviti sa daljim razvojem materijalno-tehničkih kapaciteta, zapošljavanjem novih i daljim stručnim osposobljavanjem kadrova u Agenciji, u cilju kvalitetnog sprovođenja nadležnosti Agencije utvrđenih zakonima.

U tom smislu planira se slijedeće:-

- Nastaviće se sa unapređenjem Sistema za kontrolu i monitoring RF spektra, shodno planskom dokumentu Elaborat o daljem razvoju Sistema za kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra u periodu 2012-2016. godine. U toku 2013. godine sprovodiće se aktivnosti na izgradnji objekta jedne daljinski upravljane kontrolno-mjerne stanice (DUKMS) i nabavka seta monitoring mjernih antena za ovu DUKMS; nabavka kontrolno-mjerne opreme i pratećeg softvera za monitoring i goniomentrisanje signala sa instalacijom i ugradnjom za postojeću mobilnu kontrolno-mjernu stanicu (MKMS) i integracija u postojeći sistem; i nadogradnja opreme za digitalnu mobilnu kontrolno-mjernu stanicu (DMKMS) (antenski sistem, mjerni mobilni terminali, DVB-T2 opcija, nadogradnja softvera).

- Dalje unapređenje informacionog sistema Agencije.
- Nabavka mjernih instrumenata i opreme.
- Nabavka softvera za konverziju digitalnih karta dobijenih od Uprave za nekretnu u format potreban softveru za planiranje i upravljanje radiofrekvencijskim spektrom

U julu 2012. godine Agencija je sa Upravom za nekretnine potpisala Protokol o sardnji. Na osnovu ovog Protokola Uprava za nekretnine je Agenciji ustupila na korišćenje Ortofoto karte Crne Gore i Digitalnu topografsku kartu u rasterskoj i vektorskoj formi. Pošto ove mape nijesu kompatibilne sa softverom za planiranje i upravljanje radiofrekvencijskim spektrom potrebno je izvršiti nabavku ICS Map Servera.

- Produženje ugovora o održavanju i podršci (obnavljanje licenci) za softver za upravljanje i planiranje radio-frekvencijskim spektrom

U decembru 2009. godine je potpisan ugovor sa kompanijom ATDI o kupovini određenog broja licenci softvera za upravljanje i planiranje radio-frekvencijskog spektra. Ugovor je obuhvao četvorogodišnju podšku i redovno ažuriranje softvera. U cilu dalje implementacije softvera, tj. korišćenja i razvoja baza podataka radio-frekvencija koje su neophodne za upravljanje i racionalno korišćenje radio-frekvencijskih resursa potrebno je izvršice se produženje ugovora.

- Kupovina Auto CAD softvera
Agencija daje mišljenja na dokumente prostornih planova za čiju su izradu naležni Ministarstvo održivog razvoja i turizma i organi lokalne samouprave. Agencija takođe izdaje tehničke uslove za izgradnju objekta. Grafički dodaci planskih dokumenata i projekata objekata su izrađeni u AutoCADu. Da bi Agencija mogla dati mjerodavno mišljenje mora biti tehnički osposobljena, odnosno neophodno je izvršiti nabavku licenciranog programskog paketa AutoCADa..
- Nabavka putničkih i terenskih motornih vozila neophodnih za sprovođenje redovnih aktivnosti i nadležnosti Agencije.
- Popuna slobodnih sistematizovanih radnih mjesta, shodno Pravilniku o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta u Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.
- U toku 2013. godine nastaviće se saradnja sa naučno obrazovnim institucijama u Crnoj Gori i inostranstvu, u cilju daljeg specijalističkog osposobljavanja i usavršavanja kadrova iz oblasti koje su od interesa za Agenciju (magistarske i specijalističke studije i kursevi, stručni seminari i dr.) vezane za aspekte regulacije i primjenu novih rješenja kod elektronskih komunikacija i usluga, kao i poštanske djelatnosti.
- Pohađanje kurseva potrebnih za sistem administraciju informacionog sistema Agencije i održavanje informacionog sistema na nivou baze i aplikacija nad bazom.
- Pohađanje kurseva za internog i eksternog revizora standarda ISO 27001.
- Pohađanje kurseva i seminara u organizaciji Uprave za kadrove Vlade Crne Gore.

III IZVRŠENJE PROGRAMA

U cilju efikasnijeg izvršenja Programa rada, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost će, shodno članu 14 Statuta Agencije, sačiniti godišnji **Operativni plan**. Operativnim planom biće određeni izvršioci i rokovi izvršenja pojedinih poslova utvrđenih ovim Programom rada.

Sredstva neophodna za realizaciju Programa rada Agencije za 2013. godinu, planirana su Finansijskim planom Agencije za 2013. godinu.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Broj:0901-5230/1

Podgorica, 21.09.2012. godine